Vapaa Sivistystyö ry
FRITT BILDNINGSARBETE RF
FINNISH ADULT EDUCATION ASSOCIATION

Vapaa Sivistystyö ry:n lausunto Hallituksen esitys valtion talousarvioksi 2024 sekä VN selonteko julkisen talouden suunnitelmaksi 2024-2027

Björn Wallén, puheenjohtaja Vapaa Sivistystyö ry

Eduskunnan Sivistysvaliokunnan kuulemistilaisuus

19.10.2023

Vapaa Sivistystyö ry
FRITT BILDNINGSARBETE RF
FINNISH ADULT EDUCATION ASSOCIATION

Vapaan sivistystyön lainmukaiset tehtävät ja tavoitteet (2009/1765)

1 §: Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä, hyvinvointia sekä kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutumista. Vapaassa sivistystyössä korostuu omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus.

2§: Vapaan sivistystyön oppilaitoksia ovat kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset.

Kansalaisopistot ovat paikallisiin ja alueellisiin sivistystarpeisiin pohjautuvia oppilaitoksia, jotka tarjoavat mahdollisuuksia omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiselle.

Kansanopistot ovat kokopäiväistä opetusta antavia sisäoppilaitoksia, jotka järjestävät nuorille ja aikuisille omaehtoisia opintoja, edistävät opiskelijoiden opiskeluvalmiuksia sekä kasvattavat heitä yksilöinä ja yhteiskunnan jäseninä.

Kesäyliopistot ovat alueellisen koulutustarjonnan oppilaitoksia, joiden toiminnassa painottuvat avoin korkeakouluopetus sekä alueen muihin osaamis- ja sivistystarpeisiin vastaaminen ottaen huomioon myös korkeakoulutettu väestö.

Liikunnan koulutuskeskukset ovat kokopäiväistä opetusta antavia valtakunnallisia sisäoppilaitoksia tai alueellisia oppilaitoksia, joiden tehtävänä on järjestää liikuntaharrastusta, hyvinvointia ja terveyttä edistävää koulutusta koko väestölle sekä liikunnan järjestö- ja seuratoimintaa palvelevaa koulutusta ja valmennustoimintaa.

Opintokeskukset toimivat valtakunnallisina oppilaitoksina järjestämällä opintoja itse sekä yhdessä kansalais- ja kulttuurijärjestöjen kanssa elinikäisen oppimisen, hyvinvoinnin ja aktiivisen kansalaisuuden sekä demokratian ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan edistämiseksi.

Vapaan sivistystyön valtionosuusrahoitus aikasarja 2011 – 2024

Vapaa Sivistystyö ry
FRITT BILDNINGSARBETE RF
FINNISH ADULT EDUCATION ASSOCIATION

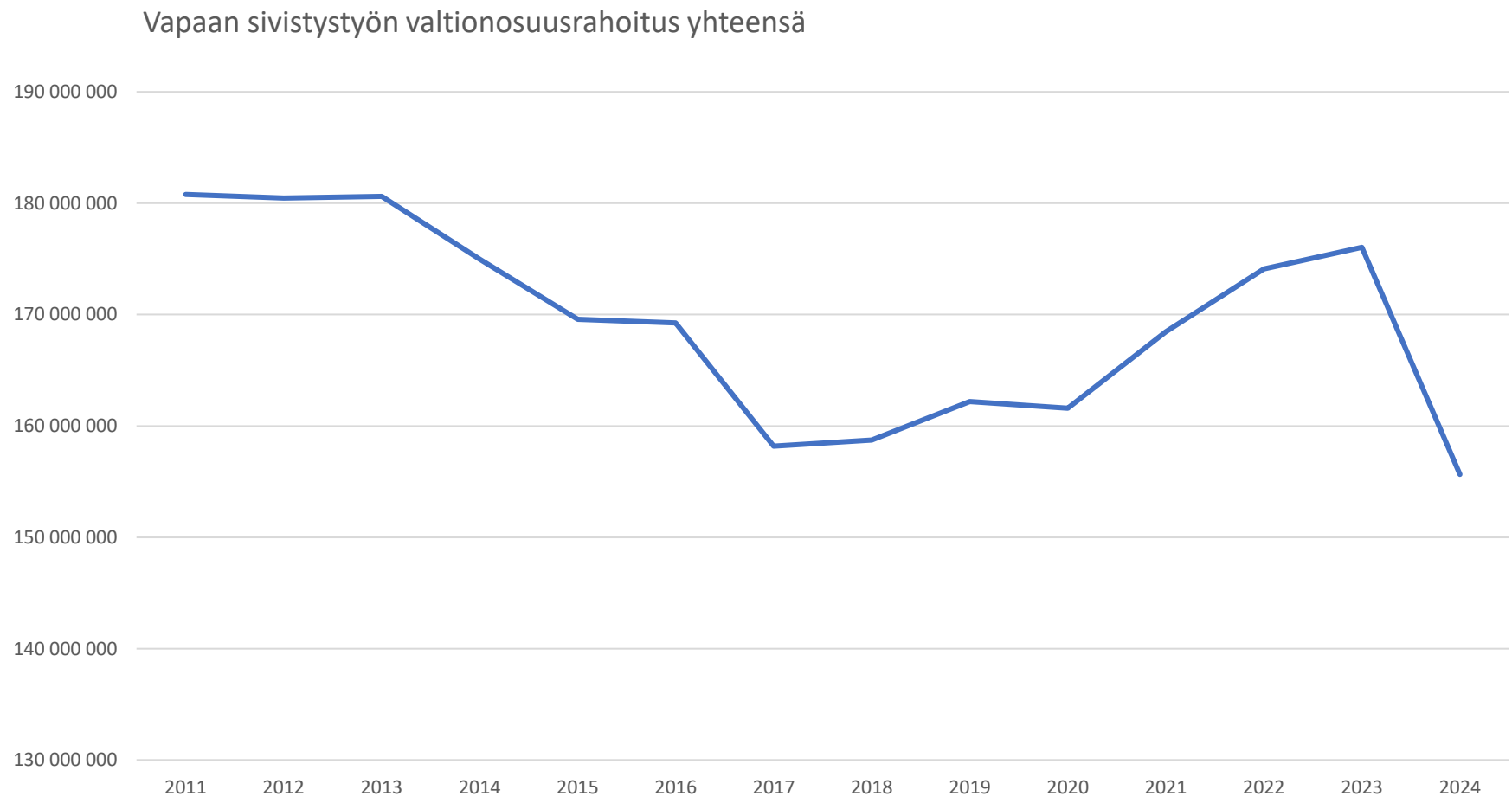

Oppilaitosmuotojen vos-rahoitus yhteensä ilman maahanmuuttajakoulutusta ja oppivelvollisten opiskelijamaksuosuutta. Vertailukelpoinen aikasarja.
Vapaan sivistystyön suoritteiden valtionosuusrahoitus, joka vastaa oikealla kaaviossa esitettyjä suoritteita.

Vapaa Sivistystyö ry
FRITT BILDNINGSARBETE RF
FINNISH ADULT EDUCATION ASSOCIATION

Vapaa Sivistystyö ry:n lausunnossa olevat linjaukset – HE 41/2023 sekä VNS 1/2023

- HE 41/2023: vuodelle 2024 esitetään 20,5 milj euron leikkaukset vapaaseen sivistystyöhön
- **VST ry esittää, että esitetyt leikkaukset perutaan.**
- Laki vapaasta sivistystyöstä (§1): yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.
- Sivistykselliset oikeudet (§16)
- Tarjonta supistuu ja alueellinen saavutettavuus kärsii.
- Alueellinen eriarvoistuminen kiihtyy.

- **VST: Koulutuksen tasa-arvoa, koulutustason nostamista ja oppimiserojen kaventamista ei edistetä leikkaamalla resursseja.**
- Ei saavuteta valtion talousarvio-esityksessä linjattuja vapaan sivistystyön strategisia tavoitteita.
- Tasa-arvo ei toteudu: opiskelijoiden maksuhäiriöiden lisääntyminen ja opintoseteleiden riittämättömyys.
- Opistovuosi-koulutuksille tärkeä 3 milj € lisärahoitus joka vahvistaa tasa-arvoa ja nostaa koulutustasoa.

Vapaa Sivistystyö ry
FRITT BILDNINGSARBETE RF
FINNISH ADULT EDUCATION ASSOCIATION

Vapaa Sivistystyö ry:n lausunnossa olevat linjaukset – HE 41/2023 sekä VNS 1/2023 jatk.

- **VST: On satsattava enemmän aikuisten perustaitoihin ja avoimen yliopiston kurssien laajentamiseen väylänä korkeakouluihin**
- Suomessa 500.000 aikuista, joilla puutteelliset perustaidot.
- OECD:n PIAAC-tutkimus syksy 2024.
- Avoimen yliopiston kurssien laajennus parantaa korkeakoulujen saavutettavuutta.
- Korkeakoulutettujen nuorten aikuisten määrää mahdollisimman lähelle 50% vuoteen 2030.

- **VST: Vapaan sivistystyön laajat hyvinvointivaikutukset yhteisöllisyyden ja liikunnallisuuden kautta.**
- Prof. Jyri Manninen: kansalais-opistoon sijoitettu euro tuottaa opiskelijoille ja yhteiskunnalle noin 3,4–5,6 € hyödyn, sote-kulut alas.
- Liikunnan koulutuskeskuksissa valtion leikkaukset vaikuttavat erityisesti lasten ja nuorten liikunnan harrastamiseen – kurssimaksut ylös.
- Vst:ssä laajasti liikuntaa kaikenikäisille

Vapaa Sivistystyö ry
FRITT BILDNINGSARBETE RF
FINNISH ADULT EDUCATION ASSOCIATION

Vapaa Sivistystyö ry:n lausunnossa olevat linjaukset – HE 41/2023 sekä VNS 1/2023

- **VST: maahanmuuttajien kotoutuminen toimii parhaiten kunnan, oppilaitosten, järjestöjen ja työelämän kumppanuuksilla.**
- TE-palvelujen siirtyminen kuntiin vuoden 2025 alussa; yhdenvertainen kohtaaminen ja ohjaus tärkeätä.
- Kieli- ja kotoutumiskoulutusten konteksti on laajempi ja vahvempi kuin nopea työllistymispolku.
- talousarviossa esitetty 1 milj. € lisäys tukee ruotsinkielistä kototutumista kaksikielisten kuntien ja alueiden kohdalla.

